

Sygn. akt: I C 444/24 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2024 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	asesor sądowy Paweł Kamiński
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Karolina Kotowska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2024 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W.

przeciwko M. K.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. na rzecz pozwanego M. K. kwotę 917 zł (dziewięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt: I C 444/24 upr T., dnia 12 lipca 2024 roku

UZASADNIENIE

Pozwem z 4 marca 2024 roku powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. K. kwoty 3 220,28 złotych wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym do dnia zapłaty. Domagał się również zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 4-5). Motywując swoje stanowisko powód wskazał, że dochodzona kwota wynika z umowy pożyczki z dnia 21.04.2023 roku zawartej przez pozwanego z pożyczkodawcą: (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Pożyczkobiorca udostępnił pozwanemu kwotę 2 869,07 złotych, zaś pozwany zobowiązał się do zwrotu kapitału i odsetek kapitałowych w wysokości 48,34 złotych. Powód wskazał, że pierwotny wierzyciel zbył na podstawie umowy cesji wierzytelności przysługującą względem pozwanego wierzytelność na rzecz DeltaWise OÜ z siedzibą w Estonii. Ten podmiot z kolei zbył wierzytelność na rzecz powoda. Powód podał, że na żadaną kwotę składają się kapitał pożyczki w wysokości 2 869,07 złotych, 48,34 złotych odsetek kapitałowych, 244,07 złotych tytułem niespłaconych skapitalizowanych odsetek za opóźnienie od pozostałej do spłaty kwoty pożyczki od dnia następującego po dniu wymagalności pożyczki do dnia wyceny wierzytelności, a także 58,80 złotych tytułem niespłaconych skapitalizowanych odsetek za opóźnienie od dnia następującego po dniu wyceny wierzytelności do dnia poprzedzającego dzień wytoczenia powództwa od kwoty pozostałych do zapłaty kapitału pożyczki i prowizji.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości podwójnej stawki minimalnej (k. 51-59). W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany podniósł szereg zarzutów kwestionując zarówno ważność i skuteczność umowy cesji oraz umowy pożyczki, z której powód wywodził swoje roszczenie. Zanegował sam fakt zawarcia przez pozwanego spornej umowy pożyczki oraz zarzucił stosowanie abuzywnych postanowień umownych.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

12 grudnia 2020 roku została dokonana natychmiastowa weryfikacja bieżącego rachunku bankowego nr PL (...) w serwisie (...), z której wynikało, iż przedmiotowy rachunek bankowy należy do M. K..

Dowód: wydruk raportu weryfikacji natychmiastowej z serwisu (...) – k. 32

M. K. przyporządkowano numer klienta ID (...).

21 kwietnia 2023 roku został sporządzony wydruk ramowej umowy pożyczki o kodzie: (...) pomiędzy (...) sp. z o.o. w B., reprezentowaną przez pośrednika (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B., a M. K..

Umowa ramowa określała zasady udzielania pożyczek oraz pożyczek refinansujących. Zgodnie z przedmiotową umową pożyczkodawca dopuszczał możliwość zawarcia umowy pożyczki refinansującej. Zgodnie z § 6 pkt 2 umowy ramowej, pożyczka refinansująca mogła być udzielana przez pożyczkodawcę pożyczkobiorcy na jego wniosek i miała na celu spłatę zobowiązania zaciągniętego uprzednio u Podmiotu Współpracującego z P., w zakresie i na warunkach określonych w umowie pożyczki refinansującej. Wydruk ten nie został opatrzony podpisem żadnej ze stron.

Dowód: wydruk umowy ramowej pożyczki z 21 kwietnia 2023 roku – k. 25-26v

W tym samym dniu, tj. 21 kwietnia 2023 roku, sporządzony został wydruk umowy pożyczki refinansującej nr (...), z którego treści wynika, że (...) Sp. z o.o. w B. reprezentowana przez pośrednika (...) sp. z o.o. w B., miała udzielić pozwanej pożyczki refinansującej w kwocie 2 869,07 złotych celem spłaty zobowiązania na rzecz podmiotu współpracującemu z pośrednikiem. Pożyczka refinansująca udzielona została na 30 dni, z terminem spłaty w dniu 21 maja 2023 roku, przy czym warunkiem jej udzielenia było uregulowanie zobowiązania u podmiotu współpracującego z pośrednikiem w zakresie odsetek za opóźnienie oraz odsetek kapitałowych. Pożyczkobiorca powinien przelać wraz z opłatą za refinansowanie, kwotę odsetek kapitałowych oraz odsetek za opóźnienie należnych podmiotowi współpracującemu z pośrednikiem, jeżeli odsetki kapitałowe były naliczane. Opłata za refinansowanie obciążająca pożyczkobiorcę wynosiła 303,01 złotych, zaś całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta wynosiła 2869,07 zł + 303,01 zł + 48,34 zł + 0,01 zł. Wydruk ten nie został opatrzony podpisem żadnej ze stron lub innym zwyczajowo przyjętym sposobem weryfikacji stron (przelew weryfikacyjny, rozmowa autoryzacyjna itp.).

Dowód: wydruk umowy pożyczki refinansującej nr (...) – k. 27

21 kwietnia 2023 roku została dokonana transakcja - przelew opisany jako (...) refinansowanie, w którym jako kontrahenta wskazano M. K..

Dowód: szczegóły transakcji zrealizowanej – k. 33

1 lipca 2023 roku (...) sp. z o.o. w B. zawarła z DeltaWise OÜ w T. umowę cesji nr (...), mocą której DeltaWise OÜ nabyła pakiet wierzytelności. W załączniku pod pozycją 432 wymieniona była wierzytelność w kwocie 2994,42 złote z tytułu pożyczki o numerze (...) zaciągniętej 21 kwietnia 2023 roku, przez klienta o nr (...). Na przedmiotową wierzytelność miały składać się: 2 869,07 złotych z tytułu niespłaconej sumy pożyczki, 77,01 złotych z tytułu niespłaconych, zaległych odsetek oraz 48,34 złotych niespłaconych odsetek kapitałowych.

Dowód: odpis umowy cesji wraz z załącznikiem – k. 12-14

9 października 2023 roku DeltaWise OÜ w T. zbyła na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością we W. pakiet wierzytelności. Z załącznika do przedmiotowej umowy, zawierającego wykaz wierzytelności wynika, iż objęta nią była pod pozycją 1024 wierzytelność w kwocie 3 161,48 złotych z tytułu umowy pożyczki o numerze (...), udzielonej w dniu 21 kwietnia 2023 roku klientowi o nazwisku M. K.. W załączniku wskazano także numer PESEL dłużnika. Kwota zadłużenia na dzień 26 września 2023 roku wynosić miała 3 151,48 złotych.

Dowód: odpis umowy cesji wraz z załącznikami – k. 15-20

Poprzednicy powoda wzywali pozwanego do zapłaty zobowiązania z tytułu umowy pożyczki oraz zawiadamiali go o kolejnych cesjach. Również powód pismem z dnia 7 lipca 2023 roku zawiadomił pozwanego o przelewie wierzytelności i wezwał go do zapłaty kwoty 3007,89 złotych z tytułu przedmiotowej umowy. Wezwania pozostały bezskuteczne.

Dowód: kopie wezwań do zapłaty – k. 30-31, 35

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, uznając je za wiarygodne w całości.

Wobec stanowiska pozwanego, to na stronie powodowej ciążył obowiązek udowodnienia, że strony zawarły umowę pożyczki refinansowanej, że została ona wykonana przez pierwotnego pożyczkodawcę, a nadto wykazania roszczenia co do wysokości. Tymczasem dowody przedstawione przez powoda nie wykazały w sposób dostateczny by dochodzona pozwem wierzytelność w ogóle istniała.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Ustawa z 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (dalej: u.k.k.) stanowi w art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, iż przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki.

Na wstępie należy podkreślić, że fakt, iż umowa nie została ona zawarta w formie pisemnej nie powoduje, że nie jest ona ważna. Do ważności umowy pożyczki zawartej w drodze elektronicznej nie jest bowiem wymagana forma pisemna, co wynika z treści przepisu art. 29 ust. 1 u.k.k., zgodnie z którym umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta w formie pisemnej, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Z przepisu tego nie wynika zatem, aby forma pisemna została zastrzeżona pod rygorem nieważności, a zatem należało przyjąć, że zastrzeżenie formy pisemnej, zgodnie z przepisem art. 73 § 1 k.c., zostało zastrzeżone jedynie pod rygorem dowodowym.

Innymi słowy, brak podpisów stron pod wydrukiem umowy pożyczki zawartej na odległość, nie świadczy o nieważności bądź nieistnieniu takiej umowy. Jednakże w takim wypadku to na pożyczkodawcy, czy też – jak w niniejszej sprawie – jego następcy, spoczywa ciężar wykazania, że do zawarcia przedmiotowej umowy faktycznie doszło.

Powód nie sprostął temu wymaganiu. Wśród materiałów złożonych w sprawie nie ma bowiem jakichkolwiek śladów aktywności pozwanego świadczących o tym, że w dniu 21 kwietnia 2023 roku M. K. wyraził wolę przystąpienia do umowy pożyczki refinansowanej na warunkach określonych przez powoda. Brak np. złożonego przez pozwanego wniosku o pożyczkę, wyrażonych zgód czy potwierdzeń, indywidualnej autoryzacji automatycznego oświadczenia.

Za taki dowód nie mógł zdaniem Sądu zostać uznany wydruk z 12 grudnia 2020 roku z systemu teleinformatycznego K. (o bliżej niewyjaśnionym sposobie działania), ani też wydruk potwierdzenia przelewu z 21 kwietnia 2023 roku. Z potwierdzenia przelewu nie wynika numer rachunku z którego dokonano transakcji ani dane właściciela rachunku. Z wydruku nie wynika również, że pozwany dokonał przelewu jakiegokolwiek

kwoty na rachunek pośrednika bądź uregulowania zobowiązania u podmiotu współpracującego z pośrednikiem w zakresie odsetek za opóźnienie oraz odsetek kapitałowych. Zauważyć bowiem należy, że jedynie data transakcji odpowiada dacie sporządzenia umowy pożyczki refinansowanej objętej pozwem. Brak jednak danych kto zlecił rzeczony przelew, z jakiego rachunku wydano rzeczoną dyspozycję, ani na czyją rzecz. Ponadto, kwota przelewu – 351,35 złotych jest wyższa od opłaty za refinansowanie wyszczególnionej w spornej umowie pożyczki (miała ona wynosić 303,01 złotych). Pożyczkobiorca miał dokonać przelewu opłaty za refinansowanie oraz odsetek za opóźnienie należnych podmiotowi współpracującemu z pośrednikiem, a także odsetek kapitałowych, jeżeli odsetki kapitałowe były naliczane. Brak jest informacji ile wynosiły odsetki kapitałowe bądź odsetki za opóźnienie, które miały, wedle umowy pożyczki refinansującej, przysługiwać podmiotowi współpracującemu z pośrednikiem, ani czy w ogóle przysługiwały. Powód rzeczonych niespójności nie wyjaśnił. W świetle stanowiska pozwanego nie można natomiast wykluczyć, że przelew ten dotyczył zupełnie innej transakcji.

Podobnie, fakt, że pożyczkodawca dysponował danymi personalnymi pożyczkobiorcy, nie świadczył o tym, że pozwany do spornej umowy przystąpił. Nie można bowiem tracić z pola widzenia, że umowa została zawarta z udziałem pośrednika, który dysponował już danymi pozwanego na użytek refinansowanej umowy pożyczki. Rola pośrednika kredytowego mogła być wykorzystana do transferu tych danych oraz procesu rzekomego refinansowania pożyczki.

Podsumowując, stwierdzić należało, że zaproponowany przez powoda materiał dowodowy, w świetle stanowiska pozwanego, który kategorycznie przeczył zawarciu umowy pożyczki, nie pozwalał przyjąć, że do zawarcia spornej umowy w ogóle doszło.

W dalszej kolejności stwierdzić należało, że nawet gdyby założyć, że pozwany faktycznie zawarł z poprzednikiem powoda umowę pożyczki refinansowanej, z której powód wywodzi swoje roszczenie, to i tak umowę tę uznać należałoby za nieważną, jako zmierzającą do obejścia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim (art. 58 § 1 k.c.).

W spornej umowie powód nie wskazał nawet danych podmiotu współpracującego z pośrednikiem, na którego rzecz spona zobowiązanie pożyczkobiorcy. Z postanowień ogólnych zawartych w umowie pożyczki refinansującej można mniemać, iż dotyczyło to pożyczki zawartej z (...) sp. z o.o., ale brak jest jakichkolwiek innych danych dotyczących tej umowy. Powód również nie dołączył żadnych dokumentów przedstawiających warunki umowy refinansowanej.

Zgodnie z art. 36b u.k.k., w przypadku odroczenia spłaty zadłużenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki w okresie 120 dni od dnia wypłaty tego kredytu całkowitą kwotę kredytu dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota udzielonego i wypłaconego kredytu, którego spłata została następnie odroczone, zaś do pozaodsetkowych kosztów kredytu dolicza się wszystkie koszty i opłaty, które kredytobiorca jest obowiązany ponieść w związku z odroczeniem spłaty kredytu, naliczone w okresie 120 dni od dnia wypłaty kredytu. Analogicznie uregulowane zostały zasady udzielania kolejnego kredytu konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu w art. 36c u.k.k. Celem przedmiotowych regulacji jest zapobieżenie omijaniu limitów kosztów pozaodsetkowych w razie udzielenia kredytów na krótkie okresy i pobierania wysokich opłat za ich przedłużanie.

Za umowę zmierzającą do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. uznaje się takie czynności, które nie są wprost zakazane i ich treść nie zawiera elementów sprzecznych z ustawą, ale zmierzają do wywołania rezultatu, któremu miała zapobiec obchodzona norma.

Raz jeszcze w tym miejscu podkreślić należy, że powód nie dostarczył materiału dowodowego pozwalającego przyjąć, że pozwany zawarł z poprzednikiem powoda jakąkolwiek umowę. Zakładając jednak dla potrzeb niniejszych rozważań, że doszło do zawarcia przez pozwanego dwóch umów pożyczki refinansującej, których wydruki dołączono do pozwu, to w dalszym ciągu ani z twierdzeń pozwu ani z załączonych dokumentów nie wynika, ile takich umów i na jakich warunkach zawarto wcześniej, ani jakiej pożyczki oraz na jakich zasadach udzielono pozwanemu w ramach umowy pierwotnej.

Już z załączonych dokumentów wynika jednak, iż sporna pożyczka udzielona przez poprzednika prawnego powoda, miała służyć refinansowaniu pożyczki udzielonej przez (...) sp. z o.o. Nie wiadomo jakie były warunki tej umowy, ani też nie wiadomo czy jej przedmiotem nie było również refinansowanie pożyczki. Nie wiadomo jaka była liczba refinansowanych i refinansujących pożyczek. Redakcja umowy pożyczki refinansującej budzi zastrzeżenia z punktu widzenia sposobu sprecyzowania pożyczki, która ma być refinansowana. Z umowy nie wynikają nawet dane poprzedniego pożyczkodawcy (poza jego nazwą), data zawarcia umowy, jej numer, czy pozostała do spłaty wartość zobowiązania.

W ocenie Sądu powyższe okoliczności świadczą jednoznacznie o tym, że mechanizm refinansowania pożyczki wykorzystywany był w realiach niniejszej sprawy do obejścia przepisów chroniących konsumentów oraz obciążania ich kosztami przewyższającymi wartości dopuszczone przez ustawodawcę. Refinansowanie służyć miało naliczeniu kolejnej prowizji. Taki mechanizm tylko udaje refinansowanie pożyczki, będąc w istocie sposobem „rolowania” długów i tworzenia spirali zadłużenia konsumenta.

Choć powód żądał kapitału pożyczki 2 869,07 złotych oraz 48,34 złotych odsetek kapitałowych, a także 302,87 złotych tytułem niespłaconych skapitalizowanych odsetek za opóźnienie, nie dochodził zaś prowizji, to jednak w świetle powyższych okoliczności, należało uznać, że całość zobowiązania jest bezwzględnie nienależna.

Umowy adhezyjne kształtowały pozycję konsumenta rażąco niekorzystnie z uwagi na całkowity brak ekwiwalentności świadczeń. Tymczasem europejski standard ochrony konsumenta, znajdujące bezpośrednie zastosowanie w sprawie postanowienia dyrektywy 93/13/EWG stanowczo sprzeciwiają się takiemu mechanizmowi. Powód nie wykazał, że zastosowany mechanizm był indywidualnie wyjaśniony konsumentowi, zrozumiały, konsument świadomie przystąpił do rzeczonyj umowy. Z perspektywy pożyczkobiorcy nie było żadnych racjonalnych i ekonomicznie uzasadnionych podstaw do zawarcia umowy pożyczki refinansowanej na warunkach przedstawionych przez powoda. Brak dowodu, że wyraził zgodę na zawarcie rzeczonyj umowy.

W świetle poczynionych uwag nie było potrzeby szerszego odnoszenia się do zarzutów pozwanego dotyczących ważności umów cesji, z których powód wywodził swoje roszczenie. Godzi się jedynie zasygnalizować, że Sąd co do zasady nie znalazł podstaw, aby kwestionować ważność zawartych umów cesji wierzytelności. Powód przedstawił odpisy przedmiotowych umów wraz z załącznikami i tym samym w sposób dostateczny wykazał fakt ich zawarcia. Należy przy tym wskazać, że cesja nie musi być odpłatna, wobec czego nieprzedłożenie przez powoda dowodów zapłaty ceny nie przesądzało o nieskuteczności zawartych umów cesji. Powyższe rozważania pozostają jednak bez wpływu na treść rozstrzygnięcia, bowiem dla skutecznego nabycia wierzytelności w drodze cesji konieczne jest istnienie przelewanej wierzytelności. Tego zaś, o czym wcześniej była mowa, powód nie zdołał wykazać.

Z tych względów, Sąd, mając na uwadze zasadę rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c. oraz przywołane wyżej przepisy prawa oddalił powództwo w całości o czym orzeczono w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Powód przegrał proces w całości, wobec czego zobowiązany był do zwrotu poniesionych przez pozwanego kosztów procesu w kwocie 917 złotych. Na rzeczonyj kwotę składały się: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 900 złotych (§ 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za adwokackie) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku.